

Con gà

QUÂN TÂN

Kính tặng cha nuôi

Thằng Dậu! Chạy ra hè quăng nắm lúa, chụp con gà trống tơ vô đây con. Lẹ lên!

Ông già, sau khi thấy thằng con lớn đang học năm thứ tư đại học khoan tay: “Thưa tía con mới về” và giới thiệu: “Có bí thư chi đoàn và lớp trưởng của con về thăm nhà mình!”, đã vội vã bảo thằng con thứ như vậy.

Ông sinh năm Dậu, cầm tinh con gà, năm nay bước sang tuổi ngũ tuần, cái tuổi mà những người khác đã ngơi lao động và bắt đầu hưởng thụ. Nhưng với ông, ông vẫn còn làm việc quần quật suốt ngày. Có người hỏi ông cực khổ chỉ lắm vậy? ông bảo vì ông tuổi con gà, phải bươi quào cho tới chết. Tinh sương đây, quăng cho bầy gà nắm lúa mà con Út đi mót hồi mùa rồi. Sau đó ra đồng o bế miếng ruộng hai công để đủ gạo lấp đầy năm miệng ăn. Trưa về vợ ba hột cơm với rau muống chấm tương. (Từ khi thằng Kê đậu đại học, ông ăn chay để trời phạt ngó xuống, để bớt ít đồng tiền chợ dành dụm gửi cho nó). Cơm nước xong, ông ra mảnh vườn tạp sau nhà mà ông sửa sang cả năm nay. Nào là đào đất đắp mô, lên liếp, hy vọng năm tới có thể xuống dăm chục gốc xoài ghép mà ông đi “ăn cắp nghề” của người ta và mới ghép thành công hồi năm ngoái. Loay hoay mới đó đã chiều, vậy là ông đã đắp được gần chục mô đất. Già rồi, có hơi mệt, lại thêm cái bệnh phong thấp thỉnh thoảng hoành hành nhưng ông tự hào về sức làm của mình lắm. Không bằng hồi trai trẻ nhưng ở tuổi ông mấy người theo kịp. Ấu cũng nhờ thói quen làm việc lúc đi dân công thuở trước và nhờ niềm hy vọng đặt vào thằng con lớn. Có ba đứa con thì nhỏ Út đau ốm quặt quẹo, thằng Dậu dốt nát ở nhà ruộng rẫy với ông suốt ngày tay chân bùn đất, mọi hy vọng đặt hết vào thằng Kê. Nhớ tới nó ông ngừng tay đào. Phải đi ra bờ giồng phụ vợ ông bẻ mấy trái bắp sáng sớm mai nấu bán. Cắt thêm mớ bò ngót với mồng toi nữa. Gần hết tháng rồi, thằng Kê sắp về...

Nó về thật. Không chỉ một mình mà có bí thư chi đoàn và lớp trưởng nữa. Ông chợt linh tính một sự chẳng lành. Kêu thằng Dậu đi bắt gà mà đầu óc ông có cái gì lung lắm. Ông như không nghe tiếng: “Cháu chào bác!” của hai thằng bạn con mình và tiếp tục luồng suy nghĩ. Bốn năm nay nó có đất đưa bạn nào về đâu. Nó biết nhà nghèo, cái chòi lụp xụp, nhỏ bé chỉ đủ sức chứa hai ông bà già và hai đứa em nó. Nó về phải trải chiếu ở hàng ba ngủ. Nó biết... và nó tự trọng lắm. Sao bữa nay?! Coi sắc mặt nó buồn vậy cà! Hồi hôm má nó nằm chiêm bao...

- Dạ, thưa bác!

Một trong hai đứa bạn thằng Kê cất tiếng chào thật lớn, cắt đứt luồng suy tưởng của ông. Ông bật cười thầm: “Chắc nó tưởng mình lãng tai”.

- Hai cháu dô nhà chơi, để qua rửa tay rồi dô sau.

Ông già nói vậy rồi quay sang thằng Kê:

- Dẫn hai bạn tắm rửa đi con.

Bữa cơm chiều dọn lên thì trời đã tối mịt. Cả nhà quây quần bên mâm cơm dọn trên tấm đệm bàng trải dưới đất. Nền nhà lờm chờm vẩy rồng làm cho đĩa thịt gà trộn gói bắp chuối trước mặt thằng Tư lớp trưởng nghiêng qua một bên. Ông già khêu cao ngọn đèn hột vịt lên và bảo: “Cả nhà ăn cơm đi, để cho bạn thằng Kê ăn. Đường xa chắc tụi nó đói rồi”. Thằng Tư bung chén cháo húp lấy húp để. Tôi cũng đói nhưng ăn không vô. Phần đã qua cơn đói, phần mệt, hơn nữa tôi lo không biết sẽ nói sao với gia đình về chuyện của thằng Kê. Khổ thiệt không biết ma xui quỷ khiến cách gì mà nó lại đi ăn cắp sách của thư viện để làm luận văn tốt nghiệp. Hai tuần trước, khi nó lên đem sách trả lại thì bị bắt. Thật ra cán bộ thủ thư đã theo dõi từ khi nó lấy những cuốn sách đầu tiên và có kế hoạch phối hợp cùng công an đến nhà trọ của nó thu hồi sách. Cũng may nó đem trả và số sách còn nguyên, chúng tôi lấy sách để nghiên cứu chứ không đem... bán. Nhờ thầy chủ nhiệm bảo lãnh và bạn bè hết lòng năn nỉ nên thay vì đuổi học và hủy bỏ kết quả học tập, hội đồng kỷ luật nhà trường chỉ cảnh cáo nó và đình chỉ học tập một năm giao về địa phương quản lý, năm sau lên thi tốt nghiệp lại. Thầy chủ nhiệm thấy thằng Kê suy sụp tinh thần quá, sợ nó quản trí làm bậy nên bảo tôi với thằng Tư đưa nó về nhà...

Bà già luôn tay gấp đồ ăn cho chúng tôi. Hai đứa nhỏ ngo ngác, lạ lùng. Ông già vừa ăn cơm, vừa kể chuyện gia đình, chuyện thằng Kê cho bọn tôi nghe. Nào là nó cùng tuổi với ông, ông con gà lớn, nó con gà nhỏ nên giống ông in hệt. Nó giống ông chăm chỉ nên dù đi học trễ nhưng từ lớp một đến mười hai không rớt năm nào, thi đại học cái một là đậu, không tốn tiền luyện thi như con người ta. Nó giống ông tính cần kiệm, mỗi tháng nhà chỉ lo cho nó được hai, ba trăm ngàn, còn lại nó tự đi làm thêm. Nó ngoan hiền và có hiếu lắm nên ông chưa từng la mắng nó câu nào. Ông nói đến đây, bà già đang gấp cho tôi miếng thịt gà bỗng ngắt lời ông:

- Sao không mắng? Hồi tháng trước nó về xin thêm hai trăm ngàn mua sách vở làm cái tốt nghiệp gì đó. Ông chửi nó một trận khóc mướt. Ông quên rồi hả?

- Tại lần đó con Út đang đau. Nhà không còn một đồng mua thuốc mà nó còn xin tiền. Tôi nóng quá mới la nó mấy câu. Vậy mà bà cũng nhớ!

Đang ngậm cục thịt gà tôi nghe miệng đắng nghét, nuốt không vô. Tôi bỏ đĩa đi ra ngoài. Thầy kệ! Lát nữa thằng Tư nói gì thì nói. Hoàn cảnh này tôi không biết mình sẽ nói sao bây giờ! Tôi chợt nghĩ đến cái thằng tôi sinh ra trong gia đình đầy đủ chưa từng biết thiếu thốn là gì, lòng dâng lên một niềm hổ thẹn. Nghĩ đến chốc nữa Tư nói với gia đình chuyện thằng Kê, niềm hổ thẹn trong tôi pha thêm chút chua xót nghẹn ngào...

Không biết cơm nước xong Tư nói chuyện thế nào mà khi tôi trở vô thấy thằng Kê đang gục xuống, hai tay ôm lấy đầu. Má nó thì nghẹn ngào khóc tức tưởi. Hai đứa nhỏ cũng ngo ngác khóc. Ông già ngồi nhìn ngọn đèn trần trần, chết lặng. Tôi thấy ông như già thêm chục tuổi. Có tiếng gà gáy. Thằng Kê chợt ngẩng lên nói trong tiếng nấc:

- Thừa tía má, con có lỗi với tía má. Con có tội với nhà trường. Nhưng con không ăn cắp tiền bạc. Chỉ là con cần tri thức. Con không thấy nhục...

Tôi chợt nhớ đến lời cô thủ thư: “Cái thằng cưng sách như con gái, giữ thẳng băng, còn bao bì cẩn thận...”.

Một cơn gió lùa vào nhà, ngọn đèn dầu chao đi. Ánh sáng soi vào mặt ông già. Tôi thấy dùng dục hai giọt nước.

Sáng hôm sau, tôi với thằng Tư từ giã gia đình, từ giã thằng Kê ra về. Ông già đưa cho tôi cái giỏ và nói:

_ Hai cháu cho vợ chồng qua gửi thầy chủ nhiệm con gà. Chuyển lời giùm gia đình qua cảm ơn... Cháu yên tâm! Qua bỏ đói nó sáng nay, nó không làm bậy trên xe đâu.

Ngồi trên xe đồ nhìn thằng Tư ngủ gục mồm xuống như con gà. Tôi chợt nhớ lời ông già thằng Kê. Thì ra con gà khi bị bỏ đói nó không làm bậy. Còn con người? Con gà chợt nhảy lung tung cổ lộ đầu ra khỏi giỏ cất tiếng gáy: Ó...o.